



Leeuwarden, 15 april 2016

Aan de gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten in
fryslân

Ons kenmerk : KAB 01302431
Onderwerp : opvang en huisvesting vluchtelingen

Verzonden : 15 april 2016

Geachte dames en heren,

Met onze brief van 7 maart 2016 hebben wij u geïnformeerd over de actuele stand van zaken met betrekking tot opvang en huisvesting van vluchtelingen in onze provincie. Daarbij hebben wij ook aangekondigd dat we in overleg zouden gaan met de 4 clusters om te verkennen op welke manier dit vraagstuk regionaal wordt ervaren en aangepakt. Inmiddels hebben die gesprekken plaats gevonden. In deze brief delen we de resultaten van die gesprekken met u en geven we aan wat naar onze mening de opdracht voor Fryslân is.

Het COA heeft in de gesprekken de instroom belicht, en de aanhoudende noodzaak voor opvangplaatsen. Wanneer de Europees afgesproken constructie met Turkije werkt, zal de behoefte aan opvangplaatsen afnemen. Hoe dit exact zal verlopen is nog onduidelijk. Toch blijft helder dat er de komende tijd nog veel opvangplaatsen nodig zijn, doordat de instroom zeker niet opdroogt, en ook omdat er de komende periode veel tijdelijke opvangplaatsen komen te vervallen.

Uit de gesprekken is ons gebleken dat binnen de clusters hard wordt gewerkt om meer opvangplaatsen te realiseren, en statushouders beter te laten doorstromen naar huisvesting in een gemeente. Daarbij wordt gekeken naar oplossingen binnen clusters die over de gemeentegrenzen heen gaan. Hierdoor ontstaan oplossingen die voor individuele gemeenten niet haalbaar zijn.

Huisvesting statushouders

De huisvesting van statushouders loopt in onze provincie over het algemeen vrij goed. Wanneer we echter kijken naar de gemiddelde taakstelling per maand voor dit eerste half jaar, dan constateren we dat de huisvesting begint achter te lopen. De toestroom van vluchtelingen en de noodzaak tot versnelde huisvesting van statushouders die nu nog worden opgevangen in AZC's zal de huisvestingstaakstelling verzwaren. Versnelde huisvesting van statushouders is noodzakelijk omdat statushouders recht hebben op woonruimte en om het aantal vrije opvangplaatsen binnen AZC's te vergroten. Er bevinden zich 16.500 statushouders in AZC's die gekoppeld zijn aan gemeenten en wachten op huisvesting. Als hiervoor snel adequate huisvesting kan worden geregeld verminderd dat de behoefte aan opvangplaatsen. Ter illustratie: huisvesting van 16.500 personen vraag 33 AZC's met 500 bedden.

De verwachting is dat met de huidige werkwijze geen invulling kan worden gegeven aan het tekort aan woonruimte. Eén van de oorzaken is dat vooral eengezinswoningen beschikbaar zijn, gericht op gezinnen dus, terwijl er vooral behoefte is aan huisvesting voor alleenstaande mannen. Voor een deel gaat het hier om mannen die wachten op gezinshereniging waardoor hun huisvestingsvraag op termijn verandert. In veel gemeenten is echter niet direct een oplossing voorhanden ten aanzien van de discrepantie tussen het type woning dat door gemeenten wordt aangeboden, en de vraag. Hierin moet worden voorzien, dit vraagt om creatief handelen en denken.

Tijdens de gesprekken is ons gebleken dat de clusters zich voldoende bewust zijn van dit vraagstuk. Ook is duidelijk geworden dat binnen een deel van de clusters wordt nagedacht over het onderling uitwisselen van de verschillende taakstellingen. Waar de vestiging van een AZC niet eenvoudig is te realiseren, kan de taakstelling voor huisvesting van statushouders worden overgenomen van andere gemeenten. Over oplossingen voor het ontbreken van een kwalitatieve match tussen gewenste en aanwezige woningtypes wordt volop nagedacht. Een algemeen toepasbare oplossing is er (nog) niet en per gemeente zal er maatwerk nodig zijn. Dit thema was onderwerp van gesprek in de algemene ledenvergadering van de VFG op 5 april jl. en daar is veel nuttige informatie uitgewisseld c.q. beschikbaar gekomen. We gaan er vanuit dat met behulp van de taskforce oplossingen worden uitgewerkt die het mogelijk maken binnen Fryslân te voldoen aan de taakstelling. Gemeenten kunnen tevens een beroep doen op het Ondersteunings Team Asielzoekers en Vergunninghouders (OTAV) van de VNG welke gemeenten vrijblijvend en zonder extra kosten adviseert over concrete oplossingsrichtingen voor het huisvestingsvraagstuk in de gemeente.

Opvang asielzoekers

In de gesprekken met de clusters is ook ingegaan op de opvang van asielzoekers. Als alle genoemde plannen, voornemens en ideeën ten aanzien van AZC's en opvang daadwerkelijk tot uitvoering komen, worden de gevraagde 7.500 plaatsen op termijn zo ongeveer gerealiseerd. Het is echter zeer onzeker of en wanneer die plaatsen worden gerealiseerd. Er zijn veel praktische problemen om hiervan een goede planning te krijgen. De oorzaken hiervan zijn bijvoorbeeld stagnatie in bestuurlijke en politieke processen en procedures, aanbestedingsprocedures of het in voldoende mate beschikbaar zijn van de benodigde bouwmaterialen. Veelal cumuleren deze zaken waardoor realisatie na de initiële besluitvorming wel 1 tot 1 ½ jaar op zich laat wachten.

Als we er toch in slagen onze taakstelling te behalen, dan dreigt alsnog een tijdelijk tekort aan opvangplaatsen; frictie in tijd tussen de toename van het aantal asielzoekers en de realisatie van voldoende opvangruimte in AZC's. In welke omvang deze frictie vorm krijgt is moeilijk te voorspellen. Daarvoor zijn er te veel niet in te schatten variabelen zoals omvang van de instroom van vluchtelingen, de termijn waarbinnen AZC's kunnen worden gerealiseerd en de mate waarin we er in slagen statushouders op korte termijn de huisvesten.

Wel is helder dat wanneer het niet lukt om tijdig de capaciteit uit te breiden, we automatisch terugvallen op crisisnoodopvang. Terwijl de kostbare crisisnoodopvang de minst gewenste vorm van opvang is. Hiervoor hebben we ook in onze vorige brief gewaarschuwd. Ook het COA wil voorkomen dat we moeten terugvallen op de crisisnoodopvang. Een van de manieren waarop het COA dat probeert te doen, is het sluiten van contracten met potentiële opvangplaatsen die naar behoefte op korte termijn operationeel kunnen zijn.

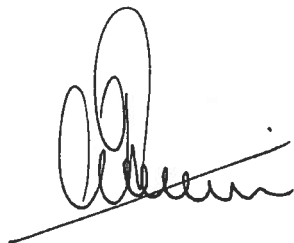
Naar analogie hiervan kan ook in Fryslân worden gezocht naar "sluimerende" opvangmogelijkheden. Bij voorkeur zouden we daarvoor binnen Fryslân enkele bestaande gebouwen zien die als nodig op korte termijn ingericht kunnen worden als tijdelijke opvangruimte. De te treffen voorzieningen moeten worden afgestemd op de tijdelijkheid en kennen dus een zekere soberheid. Ze zullen wel voldoende schaal moeten hebben, en voor minimaal enkele maanden in gebruik kunnen worden genomen. We realiseren ons terdege dat zulke locaties

in onze provincie niet makkelijk te vinden zijn. Een alternatief is het aanwijzen van grond met zodanige infrastructuur dat daarop door het plaatsen van paviljoens ook binnen 1 à 2 weken semipermanente noodopvang kan worden gerealiseerd. We vragen u binnen uw gemeente te kijken welke optie haalbaar is. Deze vraag is ook aan uw gemeentesecretaris gesteld.

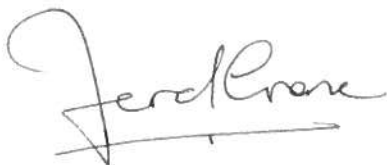
Wellicht wijst de praktijk uit dat van deze voorzieningen geen gebruik hoeft te worden gemaakt. Het kan gezien worden als een noodscenario, een verzekering tegen de door niemand gewenste crisishoodopvang. Voor de volledigheid merken wij op dat deze semipermanente noodopvang wordt bekostigd en beheerd door het COA. Mochten er desondanks voor de betrokken gemeente ongedekte kosten ontstaan, dan stellen wij voor die collectief te dragen, bijvoorbeeld via de veiligheidsregio Fryslân.

Zoals aangegeven is er nog veel behoefte aan nieuwe opvangplaatsen, en dreigt er al op korte termijn een tekort aan plaatsen te ontstaan. Het is urgent dat u doorgaat met het ontwikkelen van ideeën voor de vestiging van AZC's en met de realisatie daarvan, onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om tijdig opvangplaatsen te realiseren, en of er geschikte locaties of gebouwen in uw gemeenten zijn voor de noodscenario's. We hopen concrete voorstellen te mogen verwachten voor 10 mei aanstaande. Daarnaast vraagt de huisvesting van statushouders meer dan voorheen aandacht. Gelet op de grote aantallen en de te huisvesten doelgroep vraagt dit om creatief handelen en denken en nieuwe oplossingen.

Hoogachtend, namens de regietafel,



J.A. Jorritsma,
Commissaris van de Koning
in de provincie Fryslân



Drs. F.J.M. Crone
Voorzitter Veiligheidsregio Fryslân



T.J. van der Zwan
Voorzitter Vereniging Friese Gemeenten